

Rizici ulaganja u kompleksne proizvode

Osnovne poruke

- *Ako ne razumijete osnovne značajke ponuđenog proizvoda ili osnovne rizike povezane s njim, nemojte ulagati u taj proizvod. Umjesto toga, razmotrite mogućnost profesionalnog savjetovanja o ulaganju koje bi bilo primjereno za vas.*
- *Imajte u vidu da ponekad ime proizvoda ne odražava značajke proizvoda. Budite na oprezu u pogledu obećanja o „velikom”, „sigurnom”, „zaštićenom od rizika” ili „potpunom” prinosu od ulaganja. Takva se obećanja često pokazuju obmanjujućima.*
- *Budite oprezni ako trebate imati pristup svojem novcu prije nego što proizvod dospije na naplatu.*
- *Prije donošenja odluke o ulaganju upoznajte se s ukupnim troškovima. Troškovi ulaganja utječu na prinose koje ćete vjerojatno ostvariti. Također, uzmite u obzir činjenicu da možda postoje slični, ne toliko kompleksni proizvodi – koji uključuju i manje troškove.*

Zašto izdajemo ovo upozorenje?

U ovom razdoblju povijesno niskih kamatnih stopa investicijska društva na želju za ostvarivanjem prinosa od ulaganja odgovaraju ponudom

kompleksnih investicijskih proizvoda. Neki od tih proizvoda osmišljeni su tako da malim ulagateljima omogućuju pristup vrstama imovine (dionicama, obveznicama, robi) i investicijskim strategijama koje su nekad bile dostupne samo profesionalnim ulagateljima.

Kompleksni proizvodi često se agresivno oglašavaju. Oglašivači ponekad koriste primamljive slogane poput „potpuni prinos” „siguran prinos” „rast zaštićen od rizika” ili oglašuju moguće prinose daleko veće od prinosa depozitnih računa koje trenutno nude banke. Ta obećanja istaknuta u oglasima često se pokazuju obmanjujuća ili znače nešto posve drugo od onog kako ste ih vi shvatili.

Ulagatelji često ne razumiju kako funkcioniraju ti kompleksni proizvodi. Točnije, povezani rizici, troškovi i očekivani prinosi često nisu lako uočljivi ili razumljivi.

Za neke kompleksne proizvode potrebna je visoka razina znanja kako bi se rizici mogli procijeniti i ocijeniti. Takvi proizvodi također zahtijevaju aktivno upravljanje i praćenje tijekom određenog vremena. Mali ulagatelji često nemaju vremena za aktivno upravljanje i praćenje te je ono za njih nepraktično i zahtjevno. Ako razmatrate ulaganje u kompleksne proizvode, uzmite u obzir i te poteškoće.

Organizacije koje su razvrstane kao profesionalni ulagatelji trebaju razmotriti imaju li prikladnu opremu i stručna znanja potrebna za odgovarajuće aktivno upravljanje i praćenje.

O kojim „kompleksnim proizvodima” govorimo?

Kompleksnost je relativan pojam. Mnogi elementi mogu utjecati na to da je proizvod teško razumljiv. Proizvod će se vjerojatno smatrati kompleksnim ako:

- je izvedenica ili uključuje izvedenicu (izvedenica je financijski instrument čija se vrijednost zasniva na vrijednosti drugog financijskog instrumenta ili neke druge vrste temeljne financijske imovine ili indeksa kao što su strane valute ili kamatne stope – oni su često uključeni u financijski proizvod radi stvaranja ili poboljšanja određene investicijske strategije te radi zaštite od određenih rizika ili njihova neutraliziranja);
- se veže na temeljnu imovinu ili indekse kojima nije lako procijeniti vrijednost ili čije cijene ili vrijednosti nisu javno dostupne;
- ima fiksni rok ulaganja s, na primjer, penali-ma u slučaju ranog povlačenja koji nisu jasno objašnjeni;

- koristi višestruke varijable ili složene matematičke formule za određivanje vašeg prinosa od ulaganja;
- uključuje jamstva ili zaštitu kapitala koji su uvjetovani ili djelomični ili koji mogu biti ništavi u slučaju određenih događaja.

Sljedeći konkretni proizvodi primjeri su proizvoda koje bi trebalo smatrati kompleksnima: vrijednosni papiri koji se temelje na imovini, određene vrste obveznica poput konvertibilnih ili podređenih; certifikati; ugovori o razlikama (CFD-ovi), kreditni zapisi, strukturirani proizvodi te varanti.

Koji su glavni rizici i nedostaci ulaganja u kompleksne proizvode?

Iako vam kompleksni proizvodi mogu osigurati korist, postoje određeni rizici i mogući nedostaci ulaganja u kompleksne proizvode. Ti rizici i nedostaci možda nisu lako uočljivi ili razumljivi. Kako biste bili u mogućnosti donijeti informiranu odluku o ulaganju, morate biti u potpunosti upoznati s povezanim rizicima te se pobrinuti da u dovoljnoj mjeri razumijete osnovne značajke proizvoda.

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti znači rizik da se proizvod ne može brzo i lako prodati ako vam je to potrebno prije dospijeca proizvoda. Ako vaš proizvod nije likvidan, što je čest slučaj kod kompleksnih proizvoda, velika je vjerojatnost da ćete ga morati prodati po bitno nižoj cijeni od kupovne cijene (čime ćete biti na gubitku) ili da ga uopće nećete uspjeti prodati.

Rizik poluge

„Poluga” je pojam koji se koristi kako bi se opisao način ili strategija umnožavanja potencijalnih dobitaka ili gubitaka, kao što su posuđivanje novca ili uporaba proizvoda kao što su izvedenice. Može vam se dogoditi da vam je preporučeno da ulažete uz polugu kako biste potencijalno ostvarili veći prinos, no morate imati na umu da poluga isto tako može uvećati i gubitke.

Tržišni rizik

Tržišni rizik je svakodnevni rizik gubitka koji proizlazi iz kretanja tržišnih cijena. Ulaganjem u kompleksne proizvode možete biti izloženi većem broju tržišnih rizika budući da su oni često osmišljeni za ulaganja u različita tržišta temeljne imovine (na primjer u dionice, kamatne stope, devizne tečajeve, robu).

Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik da izdavatelj proizvoda ili tvrtka s kojom posluje ne bude u mogućnosti ispuniti ugovorne obveze o povratu na vaše ulaganje

zbog nemogućnosti ispunjavanja svojih novčanih obveza općenito.

Određene instrumente ocjenjuju vanjske agencije za kreditni rejting. Ako razmišljate o ulaganju u instrument koji podliježe takvom ocjenjivanju, potrudite se razumjeti što znače pojedine ocjene. Kod niže ocjene postoji veći rizik od toga da izdavatelj neće biti u mogućnosti izvršavati svoje novčane obveze i da nećete vratiti uloženi novac. Viša ocjena znači da postoji manja vjerojatnost da izdavatelj neće biti u mogućnosti izvršavati svoje novčane obveze, no to ne znači nužno da će vaše ulaganje osigurati prinos koji očekujete. Trebate, isto tako, imati u vidu da je ocjena izdavatelja podložna promjeni tijekom trajanja proizvoda.

Troškovi kompleksnosti

Kompleksne strukture proizvoda mogu značiti da proizvod ima veće troškove budući da plaćate i temeljne značajke proizvoda. Isto tako, određeni troškovi i provizije obično su ugrađeni u strukturu proizvoda i stoga nisu odmah očitii.

Dodatne informacije

Uvijek provjerite ima li društvo koje vam nudi uslugu odobrenje za pružanje investicijskih usluga u vašoj zemlji. Provjeru možete obaviti na internetskoj stranici regulatornog tijela nadležnog za nadzor nad tim društvom. Ako društvo ne posjeduje odobrenje za rad ili ne podliježe nadzoru, veća je vjerojatnost da njegovo poslovanje nije usklađeno s pravilima o zaštiti ulagatelja te da nećete biti u mogućnosti pokrenuti postupak pritužbe niti će vaša ulaganja biti pokrivena sustavima zaštite ulagatelja.

Popis svih nacionalnih regulatornih tijela i njihovih internetskih stranica dostupan je i na <http://www.esma.europa.eu>.